

Alþingi
Erindi nr. P 140/1957
komudagur 17.4.2012

Innanríkisráðuneytið

Minnisblað

Viðtakandi: Umhverfis- og samgöngunefnd Alþingis
Sendandi: Innanríkisráðuneytið
Dagsetning: 17.04.2012
Málsnúmer: IRR11090238
Bréfalykill: 17.1

273 mál

Efni: Frumvörp til laga um Farsýsluna og Vegagerðina - endurframlagning

Umhverfis- og samgöngunefnd hefur óskað eftir nánari upplýsingum um staðhæfingar greinargerðar frumvarpsins um fjárhagslegan ávinning af skipulagsbreytingum með nýjum stofnunum.

Aukinn árangur og bætt þjónusta

Markmiðið með endurskipulagningu samgöngustofnana er fyrst og fremst faglegur ávinningur og skýrari verkaskipting stofnana. Meginþættir faglegs ávinnings eru:

1. Aðgreining stjórnarsýslu frá framkvæmdum og rekstri, sem mætir innlendum og erlendum kröfum um faglega og hlutlausa stjórnarsýslu og tryggir að sambærilegar kröfur séu gerðar til framkvæmda og rekstrar mannvirkja og annarra þátta samgöngumála.
2. Aukin samþætting þvert á samgöngugreinar, sem endurspeglar áherslur samgönguáætlunar og leggur áherslu á hagkvæmni og virkni samgöngukerfisins fremur en þær leiðir sem bundnar eru einstökum samgöngugreinum.
3. Sérhæfing, sem gefur færi á að efla vinnubrögð, fagmennsku og árangur t.d. á sviði stjórnarsýslu og framkvæmda.
4. Öflugri stofnanir, sem stuðlar að meiri og breiðari sérfræðipækkingu.
5. Sterkari yfirstjórn, sem stuðlar að gæðum, hagkvæmni og markvissari þjónustu við notendur.
6. Tækifæri til frekari þróunar og endurskipulagningar starfseminnar (sbr. umfjöllun um frekari þróun rekstrarlegra viðfangsefna sem tengjast siglingum).

Stjórnarsýsla og opinber þjónusta á niðurskurðartímum

Á sínum tíma var gert mat á mögulegri hagræðingu og var niðurstaðan að endurskipulagningin gæfi tækifæri á 7-12% hagræðingu. Þetta er í samræmi við mat þeirra sem komu að vinnunni að breytt skipulag feli í sér veruleg tækifæri til hagræðingar:

1. Lægri yfirstjórnarkostnaður. Stærri stofnanir (með 100-150 starfsmönnum og fleiri) hafa yfirleitt hlutfallslega mun lægri kostnað vegna rekstrar, þjónustu og yfirstjórnar heldur en minni stofnanir (með 40-70 starfsmönnum). Miðað er við að engum verði sagt upp störfum en fækkun stofnana úr 4 í 2 gefur tækifæri með tímanum til þess að hagræða og styrkja kjarnastarfsemi stofnananna.
2. Samþætting verkferla þvert á samgöngugreinar. Greining á verkferlum samgöngustofnana sýnir að þeir eru í mörgum tilfellum sambærilegir milli stofnana og að samþætta megi hluta af starfsemi núverandi stofnana í nýjum stofnunum.
3. Fagleg samþætting. T.d. starfa í hverri núverandi stofnunum 2-3 lögfræðingar. Stjórnarsýslu- og eftirlitsþáttur gæti styrkst t.d. í Farsýslunni. Svipað má eflaust segja um starfsmenn á öðrum fagsviðum.

4. Skýrara hlutverk stofnana. Starfsemi utan kjarnaviðfangsefna tekur oft mikla athygli frá meginhlutverki. Vel skilgreint hlutverk stofnana s.s. „eftirlitsstarfsemi“ óháð samgöngugrein stuðlar að markvissari stjórnun og starfsemi.

Ljóst er að lækkun fjárveitinga undanfarin ár hefur dregið úr tækifærum til hagræðingar. Á hinn bóginn getur sameining stofnana dregið verulega úr neikvæðum afleiðingum minnkandi fjárveitinga og takmarkað útgjaldavöxt við hagstæðari fjárhagsleg skilyrði.

Í umræðum um málið á Alþingi sagði innanríkisráðherra að þessar tölur væru barn síns tíma og að gagnrýna mætti með réttu að þær mætti enn finna í greinargerð frumvarpsins við endurframlagningu þess á haustþingi. Staðreyndin er sú að þessar stofnanir hafa þegar þurft að þola niðurskurð en án þess að njóta ávinnings af hagræðingu sem horft er til við sameiningu þeirra. Markmiðin með kerfisbreytingunni eru vissulega að nýta betur fjármuni en framar stendur þó markmiðið að verja stjórnsýslu- og þjónustuhlutverk þessara stofnana á niðurskurðartímum.

Frekari þróun viðfangsefna sem tengjast siglingum

Einn þáttur í undirbúningi endurskipulagningar samgöngustofnana var að skoða kosti þess að sameina alla starfsemi sem tengist hafi og ströndum, þ.e. stofnun Hafs- og stranda. Í þessu sambandi var einkum horft til samlegðaráhrifa fjögurra þátta:

1. Landhelgisgæslu.
2. Leiðsögu- og vitakerfis Siglingastofnunar.
3. Vaktstöðvar siglinga.
4. Eftirlitsþáttar Fiskistofu.

Endurskipulagning samgöngustofnana gefur færi á því að breyta skipulagi á þessu sviði t.d. með því að færa leiðsögu- og vitakerfið til Landhelgisgæslu, ásamt því að fela stofnuninni viðtækara hlutverk varðandi Vaktstöð siglinga. Ekki var talið skynsamlegt að færa verkefni á sviði hafnarframkvæmda til slíkrar stofnunar, enda mikil samlegð á því sviði við Vegagerðina.

Við umræðuna á Alþingi kom fram af hálfu innanríkisráðherra að ekki væri gerð tillaga um að fara þessa leið. Hins vegar mætti koma til móts við þessi sjónarmið en gaumgæfa þyrfti miklu nánar hvað heppilegt væri í þessu efni. Ekki væri bætandi á óvissuna við núverandi aðstæður. Allar breytingar eða tilmæli á þessu stigi auka á óvissu og geta leitt til seinkunar sem væri afleitt fyrir bæði starfsmennina og starfsemi nýrra stofnana. Betra er að leggja ekki meira undir en hér er gert og vinna úr núverandi uppleggi hratt og vel. Með samþykkt beggja frumvarpanna er engum dyrum lokað.

Næstu skref

Þegar eftir lögfestingu frumvarpsins er hægt að ráða forstöðumenn hinna nýju stofnana, Farsýslunnar annars vegar og Vegagerðarinnar, framkvæmdastofnunar samgöngumála hins vegar. Þeim yrði falið ásamt samstarfólki sínu og sérfræðingum að vinna markvisst að framkvæmd laganna og útfærslu stofnananna tveggja á sem skilvirkastan hátt. Um leið yrðu núverandi verkefni skoðuð nánar með hliðsjón af hugsanlegum flutningi verkefna þangað sem þau ættu betur heima t.d. Landhelgisgæslunnar er varða öryggi og viðbúnað á sjó. Miðað er við að áður en löggin taka gildi um komandi áramót verði Umhverfis- og samgöngunefnd gerð grein fyrir framgangi undirbúningsvinnunnar. Samráð verður haft við fulltrúa stéttarfélaganna, en athygli er vakin á því að réttinda starfsfólks er vel gætt.